

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi wyrokiem z dnia 29 września 2016 roku w miejsce zarzucanego czynu uznał oskarżoną H. J. za winną tego, że w okresie od 10 października 2008 r do 18 listopada 2013 działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej jako Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi przekroczyła swoje uprawnienia oraz nie dopełniła obowiązków w ten sposób w ten sposób, że do dnia 31.12.2012 zaniechała rozpoznania wniosku wierzyciela – spółki (...) z.o.o. z dnia 03 października 2008 r o umorzenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) stanowiącej własność A. S. i M. S. w sprawie VIII Km 1784/03 a ponadto połączyła do tej sprawy – już po otrzymaniu powyższego wniosku o umorzenie – inne postępowania egzekucyjne tj. sprawy Km 1022/07 oraz Km 814/09 prowadzone przeciwko M. i K. małżonkom M., uprzednio bezpodstawnie informując wierzycieli o prowadzeniu egzekucji z nieruchomości w Ł. przy ul. (...), które zostały wszczęte już po zbyciu przez wymienionych w/w nieruchomości i w dalszym ciągu prowadziła bezpodstawnie egzekucję z tejże nieruchomości, czym wyrządziła A. S. i M. S. szkodę w wysokości nie mniejszej niż 36.065,33 zł stanowiącej łączną kwotę zapłaconą na rzecz (...) sp z o.o. oraz (...) SA, w celu uniknięcia licytacji nieruchomości, tj. czynu z art. 231 § 2 k.k. i na podstawie art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 33 § 2 k.k. wymierzył oskarżonej karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w wymiarze 100 (stu) stawek dziennych po 60 (sześćdziesiąt) złotych każda, na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k., art. 70 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszka na okres 2 (dwóch) lat próby, na podstawie art. 41 § 1 k.k. orzeka wobec oskarżonej zakaz wykonywania zawodu komornika sądowego na okres 2 lat, zasądził od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 800 złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów sądowych w pozostałym zakresie obciążając nimi Skarb Państwa.

Wyrok zaskarżyli w całości oskarżona i jej obrońca w całości i zarzucili:

1. Naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:

- art. 4 i 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. - poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i bezzasadną odmowę wiary wyjaśnieniom oskarżonej w zakresie, w jakim wskazywała, iż jej zachowanie było zgodne z prawem, podczas gdy za poprawnością jej działań stoją art. 760¹ 827 § 1, 921 § 2 zd. 2, 926 § 1, 927, 930 § 1 k.p.c. oraz art. 2 ust. 3 i 4 oraz art. 43 i następane ustawy o komornikach sądowych i egzekucji;

- art. 4 i 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. - poprzez dowolną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego i bezzasadną odmowę wiary wyjaśnieniom oskarżonej w zakresie, w jakim wskazywała na ustawiczną konieczność przekazywania akt komorniczych do sądów, uznając iż jest to wyłącznie linia obrony oskarżonej, w sytuacji gdy nie dysponując fizycznie oryginałami akt komorniczych, oskarżona nie mogła wydać postanowienia o umorzeniu egzekucji;

- art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez brak wskazania w tej części uzasadnienia skarżonego wyroku w której Sąd dokonał oceny prawnej zachowania oskarżonej H. J. - na to, jakim przepisom powszechnie obowiązującego prawa uchybiła oskarżona, które stanowiłyby o przekroczeniu uprawnień lub niedopełnieniu obowiązków;

- art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. - poprzez pominięcie w kontekście dokonywanych w sprawie ustaleń faktycznych okoliczności płynących z przedłożonych na rozprawie w dniu 22 września 2016 r. wykazu czynności oskarżonej w sprawach KM 373/03, KM 1784/03, KM 1022/07, KM 814/09, jak również akt postępowań egzekucyjnych w tychże sprawach, podczas gdy z dokumentów tych wynika tok podejmowanych w trakcie postępowań egzekucyjnych czynności, wskazujących na prawidłowość podejmowanych przez oskarżoną działań, ich chronologii, a w przypadku połączeń, również wskazania podstawy prawnej takiej czynności;

- art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. poprzez pominięcie w kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonej czynu art. 231 § 1 k.k., w sytuacji gdy powołany w treści wyroku sam przepis art. 231 § 2 k.k. nie określa samodzielnie znamion czynu

zabronionego, a jedynie je uzupełnia, tj. nie wskazanie prawidłowej kwalifikacji prawnej czynu - art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 231 § 2 k.k.

2. Będący konsekwencją naruszenia w/w przepisów postępowania, błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę skarżonego rozstrzygnięcia i mający wpływ na jego treść, a polegający na uznaniu, iż oskarżona H. J. dopuściła się przypisanego jej czynu, podczas gdy w oparciu o całość zebranego w sprawie materiału dowodowego - brak było podstaw do takiej oceny, w szczególności zaś poprzez przypisanie H. J. przestępstwa z art. 231 § 2 k.k., ustalając, iż oskarżona:

- działała w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, podczas gdy działanie komornika sądowego ma na celu wykonanie ustawowych zadań określonych w art. 2 ust. 3 i 4 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, natomiast koszty postępowania egzekucyjnego ustalane są na sam koniec postępowania, zaś pobranie opłat egzekucyjnych jest obowiązkiem ustawowym komornika, a stanowi o nim art. 43 i następne ustawy o komornikach sądowych i egzekucji;

- przekroczyła swoje uprawnienia oraz nie dopełniła obowiązków, w sytuacji gdy Sąd Rejonowy nie ustalił zakresu i rodzaju (treści) uprawnień, które funkcjonariusz publiczny przekroczył, lub obowiązków, jakich nie dopełnił, a które wynikają z kodeksu postępowania cywilnego i ustawy o komornikach sądowych i egzekucji;

- umyślnie zaniechała rozpoznania wniosku wierzyciela (...) sp. z.o.o. z dnia 3 października 2008 r. o umorzenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), podczas gdy w okresie od 3 października 2008 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. akta postępowań egzekucyjnych znajdowały się w sądach w okresach:

a) 15 grudnia 2011 r. - 20 grudnia 2012 r. (KM 1784/03, k. 129)

b) 31 sierpnia 2009 r. - 27 października 2010 r. (KM 1784/03, k. 114 i 116)

c) od nieokreślonej daty do 4 lipca 2011 r. (KM 1784/03, k. 117)

d) 7 lipca 2011 r. - 21 grudnia 2011 r. (KM 1784/03, k. 118 i 119) oraz (KM 745/05, k. 183)

e) 3 września 2012 r. - 24 grudnia 2012 r. (KM 1784/03, k. 128 i 129) oraz (KM 745/05, k. 192)

f) od 27 sierpnia 2008 r. do nieokreślonej daty (KM 1022/07, k. 187)

g) od nieokreślonej daty do 20 października 2010 r. (KM 1022/07, k. 218)

h) od 6 lipca 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. (KM 1022/07, k. 219 i 220)

i) od nieokreślonej daty do 16 listopada 2012 r. (KM 1022/07, k. 277)

j) 31 sierpnia 2012 r. - 30 grudnia 2012 r. (KM 1022/07, k. 229)

co uniemożliwiało rozpoznanie wniosku o umorzenie, a nadto świadczy o tym, że oskarżona nie miała fizycznej możliwości działania i podejmowania czynności;

- przekroczyła swoje uprawnienia oraz nie dopełniła obowiązków poprzez zaniechanie rozpoznania „w ustawowym terminie 7 dni” (uzasadnienie, s. 5, 17) wniosku wierzyciela (...) sp. z.o.o. z dnia 3 października 2008 r. o umorzenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), podczas gdy wbrew stanowisku Sądu Rejonowego z przepisów żadnego powszechnie obowiązującego aktu prawnego nie wynika termin do rozpoznania wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego, a w szczególności, że termin ten wynosi 7 dni;

- działając zgodnie z prawem powinna rozpoznać wniosek wierzyciela Nowator i umorzyć postępowanie egzekucyjne, podczas gdy działaniu takiemu sprzeciwia się fakt, że sprawa VII KM 1784/03 z wniosku Nowator w dniu 2 września 2004 r. została przyłączona w trybie art. 926 § 1 k.p.c. do postępowania 373/03 z wniosku S. i to sprawa 373/03 była

sprawą wiodącą oraz przepis prawa, stanowiący iż egzekucję z nieruchomości wszczyna się wyłącznie raz, natomiast pozostali wierzyciele przyłączają się do postępowania wszczętego przez pierwszego wierzyciela (art. 921 § 2 zd. 2 k.p.c.);

- po otrzymaniu wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego z nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...) bezprawnie połączyła do sprawy VIII Km 1784/03 postępowania egzekucyjne Km 1022/07, Km 814/09, kiedy zachowanie oskarżonej znajdowało oparcie w przepisach powszechnie obowiązującego prawa, a to art. 921 § 2 zd. 2, 926 §1, 927 i 930 § 1 k.p.c.;

- bezpodstawnie poinformowała wierzycieli o prowadzeniu egzekucji z nieruchomości w Ł. przy ul. (...), podczas gdy zachowanie oskarżonej znajdowało oparcie w przepisach powszechnie obowiązującego prawa, a to art. 760¹ i 827 § 1 k.p.c.;

- bezpodstawnie poinformowała wierzycieli, którzy wszczęli egzekucje po zbyciu nieruchomości o prowadzeniu egzekucji z nieruchomości, w sytuacji gdy postępowanie to zgodne było z art. 760¹, 827 § 1, 921 § 2 zd. 2, 926 § 1, 927, 930 § 1 k.p.c.;

- po zbyciu nieruchomości przez Państwa M. oskarżona bezpodstawnie prowadziła egzekucję z nieruchomości w Ł. przy ul. (...), kiedy działanie to wynikało z art. 930 § 1 k.p.c.;

- oskarżona wyrządziła Armie M. - S. i M. S. szkodę w wysokości nie mniejszej niż 36.065,33 zł, podczas gdy brak jest związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy rzekomym zachowaniem oskarżonej, a szkodą w/w osób, w sytuacji gdy to spółdzielnia mieszkaniowa (...) przedstawiła dokument, z którego wynikał brak zadłużenia Państwa M. (nieobciążenie prawami rzeczowymi ograniczonymi, długami, prawami osób trzecich, ani ograniczeniami w rozporządzaniu), co stanowi przedmiot rozpoznania w sprawie cywilnej prowadzonej przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi, sygn. akt: III C 1046/13;

- działała z zamiarem bezpośrednim, podczas gdy przeciwko takiemu osądowi świadczy wielokrotny brak akt w kancelarii, a także wykonywanie czynności poprzez asesorów, aplikantów, o których w swoich depozycjach złożonych przed sądem wskazuje pokrzywdzony M. S..

W wypadku nie podzielenia powyższych zarzutów:

3. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 231 § 2 k.k. w zw. z art. 1 § 1 k.k. poprzez przyjęcie, że opis czynu zabronionego zarzucanego oskarżonej wypełnia znamiona przestępstwa z art. 231 § 2 k.k., podczas gdy w opisie czynu brak jest znamienia strony przedmiotowej tj. „działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego”.

Skarżący wniesli o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonej od zarzucanego jej czynu

ewentualnie:

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zarzuty obu apelacji można rozpoznać łącznie, gdyż apelacja obrońcy stanowi rozwinięcie i uszczegółowienie lakonicznego zarzutu naruszenia przepisów Kodeksu postępowania cywilnego przy ocenie przez Sąd I instancji zachowania oskarżonej jako komornika, a w konsekwencji niesłuszne uznanie tych zachowań za przestępstwo z art. 231 § 2 k.k.

Na wstępie trzeba zauważyć, że oskarżona wyjaśniała, iż dopiero dnia 18 listopada 2013 r. dowiedziała się o sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu w Ł. przy ulicy (...) przez dłużników M. i K. M.. A Sąd I instancji

nie uznał wyjaśnień oskarżonej w tym zakresie za wiarygodne. Żadna z apelacji nie zakwestionowała w tym zakresie ustalenia Sądu I instancji, że oskarżona powzięła wiadomość o tej transakcji jeszcze pod koniec 2005 r. – w rozmowie z nabywcą tego prawa – pokrzywdzonym M. S.. Oficjalną informację o tym fakcie złożyła Komornikowi także Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) do sprawy VIII KM 373/03 i na kopii pisma Spółdzielni znajduje się pieczęć o wpłynięciu informacji do akt komorniczych jeszcze dnia 28 grudnia 2005 r. (k. 665 akt 1 Ds. 572/15). Także w aktach komorniczych KM 1784/03 znajdowała się informacja Spółdzielni Mieszkaniowej z dnia 3 września 2008 r. o dokonaniu transakcji zbycia prawa w dniu 18 października 2005 r. (k. 190 akt 1 Ds 572/15). Co więcej, w sprawie III KM 1027/07 w protokole wysłuchania wierzyciela i dłużnika z dnia 30 stycznia 2008 r. oskarżona H. J. sama zapisała, co następuje: „Dłużniczka nie posiada żadnych nieruchomości, a mieszkanie przy ulicy (...) zostało sprzedane. W lokalu zamieszkują nowi lokatorzy (...)”. (k. 75 akt 1 Ds. 572/15).

Zatem jako udowodniony (i ostatecznie nie kwestionowany wprost przez skarżących w apelacjach) należy przyjąć fakt, że w dacie 21 listopada 2008 r. (połącznie egzekucji z nieruchomości w sprawie KM 1784/03 z postępowaniem egzekucyjnym w sprawie KM 1022/07) oraz w dacie 11 maja 2011 r. (połącznie egzekucji z nieruchomości w sprawie KM 1784/07 z postępowaniem egzekucyjnym w sprawie KM 814/09), oskarżona wiedziała o fakcie i dacie zbycia nieruchomości przez dłużników, tj. M. i K. M.. Przyjęcie tego faktu ma zasadnicze znaczenie zarówno dla oceny legalności dalszych działań oskarżonej w zakresie egzekucji z nieruchomości po dniu 10 października 2008 r., jak i oceny umyślności jej zachowania w tym zakresie, a konkretnie ustalenia działania przez nią w zamiarze bezpośrednim, na szkodę małżonków S.. O czym w dalszych, bardziej szczegółowych wywodach.

Centralnym twierdzeniem obu apelacji jest pogląd skarżących, że zachowanie oskarżonej przy prowadzeniu egzekucji z nieruchomości było zgodne z prawem, tj. przytoczonymi przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Spośród przepisów powołanych w apelacjach niewątpliwie kluczową rolę odgrywa prawidłowa interpretacja art. 926 § 1 k.p.c., który stał się podstawą skierowania do egzekucji z nieruchomości (stanowiącej już własność A. S. i M. S.) także wierzytelności w sprawach Km 1022/07 i Km 814/09. Zgodnie z treścią początkowej części art. 926 § 1 k.p.c.: „Postępowania egzekucyjne toczone się co do kilku nieruchomości tego samego dłużnika lub co do kilku części tej samej nieruchomości, jak również postępowania egzekucyjne dotyczące części nieruchomości i jej całości, mogą być połączone w jedno postępowanie, jeżeli odpowiada to celowi egzekucji, a nie ma przeszkód natury prawnej lub gospodarczej”.

Jest to więc przepis o charakterze „technicznym”, a warunkiem jego stosowania jest między innymi brak przeszkód natury prawnej. Sąd I instancji prawidłowo uznał, że taką przeszkodą o charakterze prawnym było wcześniejsze zbycie prawa do lokalu przez dłużników (państwa M.), jeszcze na długo przed wydaniem decyzji o połączeniu egzekucji w sprawach KM 1022/07 (połączenie w 2008 r.) i KM 814/09 (połączenie w 2011 r.). Wynika to z faktu, że egzekucję co do zasady można prowadzić jedynie z majątku osobistego dłużnika, tj. osoby (lub osób) wskazanych w tytule wykonawczym (patrz art. 803 k.p.c.). Tymczasem dłużnikami w sprawach KM 1022/07 i KM 814/09 byli wyłącznie małżonkowie M., a nie aktualni właściciele prawa do lokalu od 2005 r., którymi byli państwo S..

Od tej zasady jest przewidziany wyjątek w art. 930 § 1 k.p.c., który umożliwia jednak tylko kontynuowanie rozpoczętej już egzekucji komorniczej także po zbyciu nieruchomości, i to pod precyzyjnie określonymi w tym przepisie warunkami. Natomiast art. 930 § 1 k.p.c. nie daje już podstaw do faktycznego wszczynania egzekucji z nieruchomości na rzecz nowych wierzycieli, już po tej zbyciu przez dłużników. Dlatego komornik miał prawo „dokończyć” wszczętą przed dniem 18 października 2005 r. egzekucję prowadzoną z nieruchomości należącej jeszcze do dłużników. Jednak po dniu 18 października 2005 r. nie miał już prawa „rozszerzać” tej egzekucji na inne wierzytelności, przysługujące wobec zbywców nieruchomości - dłużników (państwa M.). Rozszerzenie egzekucji z nieruchomości na dalsze wierzytelności (wierzycieli (...) oraz (...)) nastąpiło więc z rażącym naruszeniem przepisu art. 926 § 1 k.p.c. i art. 803 k.p.c. Oczywiście samo wskazanie przez oskarżoną podstawy prawnej połączenia egzekucji (art. 926 § 1 k.p.c.) nie czyniło tych czynności zgodnymi z prawem. Prawidłowość przyjętej w zaskarżonym orzeczeniu Sądu I instancji wykładni treści art. 926 § 1 k.p.c. wynika zaś między innymi wprost z następującej tezy Uchwały Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 30 marca 2006 r. sygn. III CZP 16/06 (OSNC 2007 z. 2 poz. 20): „Wierzyciel osoby, przeciwko której prowadzona jest egzekucja z nieruchomości, nie może po zbyciu zajętej nieruchomości przyłączyć się

do postępowania egzekucyjnego, chyba że zbycie zostało uznane w stosunku do niego za bezskuteczne”. Jest oczywiste, że zbycie prawa do lokalu w Ł. przy ulicy (...) nie zostało uznane za bezskuteczne (art. 527 k.c. – skarga pauliańska), w szczególności wobec wierzycieli prowadzących egzekucję w sprawach KM 1022/07 i KM 814/09.

Odnosnie zarzutu przekroczenia uprawnień przez oskarżoną poprzez bezpodstawne powiadomienie wierzycieli (...) oraz (...) o egzekucji prowadzonej z prawa do lokalu przy ulicy (...), nie stanowiącego już własności dłużników, czyli M. i K. M., z treści art. 760¹ k.p.c., to z treści tego przepisu wynika, że informacji o egzekucji z nieruchomości dłużnika udziela się na żądanie wierzyciela. A więc prawidłowa sekwencja jest taka, że najpierw wierzyciel występuje o informację, a następnie komornik mu jej udziela. Bezpodstawność czynności powiadomienia w tej sprawie polegała jednak także na tym, że oskarżona powiadomiła te dwa podmioty o egzekucji toczącej się z nieruchomości, nie należącej już wówczas do dłużników M. i K. M.. Bezpodstawnie przy tym sugerując tym nowym wierzycielom możliwość przyłączenia się do egzekucji z nieruchomości, o czym była mowa wyżej. I właśnie ta nieprawidłowa „informacja” wraz z sugestią połączenia egzekucji, zapoczątkowała całą sekwencję zdarzeń, w wyniku której pokrzywdzeni A. S. i M. S. zostali de facto zmuszeni do zapłaty cudzych długów (długu dłużników małżonków M.), bez podstawy prawnej. W wyniku czego pokrzywdzeni ponieśli szkodę majątkową w wysokości nie mniejszej niż 36.056,33 złote. O czym szerzej w dalszej części uzasadnienia.

Z konstrukcji zarzutu przyjętej w akcie oskarżenia (i zaakceptowanej przez Sąd I instancji) nie wynika, czy złożenie w dniu 3 października 2008 r. przez spółkę (...) wniosku o umorzenie egzekucji z nieruchomości powinno doprowadzić do umorzenia egzekucji w całości (wobec wszystkich wierzycieli, na rzecz których zajęta była nieruchomość). Wynika natomiast niewątpliwie, że w terminie 7 dni oskarżona powinna umorzyć postępowanie przynajmniej w zakresie zajęcia nieruchomości na rzecz tego właśnie wierzyciela. Wynika to zaś z treści art. 825 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym organ egzekucyjny umorzy postępowanie w całości lub części na wniosek, jeżeli tego zażąda wierzyciel. Jest to więc przepis o charakterze obligatoryjnym, którego niezwłoczne nie zastosowanie przez oskarżoną stanowi istotne uchybienie. Warto przy tym zauważyć, że egzekucja komornicza w sprawie KM 373/03 (z wniosku wierzyciela (...)) została przez oskarżoną umorzona na podstawie art. 823 k.p.c. jeszcze postanowieniem z dnia 29 czerwca 2007 r. (k. 686 akt 1 Ds. 527/15), czego obrońca oskarżonej zdaje się nie zauważać w uzasadnieniu apelacji (k. 158). Zatem nie jest trafny argument, że prowadzone nadal postępowanie komornicze w sprawie KM 373/03 stało na przeszkodzie umorzeniu postępowania w sprawie KM 1784/03 bezpośrednio po złożeniu wniosku o umorzenie przez spółkę (...), tj. po dniu 3 października 2008 r.

Wprawdzie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie zawierają żadnych uregulowań co do terminu, w jakim komornik powinien umorzyć postępowanie egzekucyjne. Jednak prawidłowo Sąd I instancji uznał, że komornik powinien podjąć czynność niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni (art. 45a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. 2016 poz. 1138 z późniejszymi zmianami)). Rację ma oczywiście obrońca gdy stwierdza w uzasadnieniu apelacji, że jest to jedynie termin „instrukcyjny” w tym sensie, że jego przekroczenie przez komornika nie pozbawia skuteczności później wydanego postanowienia o umorzeniu egzekucji. Jednak rażące przekroczenie tego terminu przez oskarżoną, bez dostatecznego usprawiedliwienia (o czym w dalszej części uzasadnienia), stanowi niewątpliwie nie dopełnienie obowiązków funkcjonariusza publicznego w rozumieniu art. 231 § 1 k.k.

W ocenie Sądu Okręgowego nie można też uznać, że uchybienie tego terminu przez oskarżoną mogło być usprawiedliwione poprzez „częste” znajdowanie się akt poszczególnych postępowań komorniczych poza siedzibą kancelarii. Po pierwsze należy bowiem zauważyć, że okoliczność ta nie stanowiła przeszkody w wykonywaniu przez oskarżoną innych czynności związanych z egzekucją z prawa do lokalu w Ł. przy ulicy (...), w tym także bezprawnego dołączenia do postępowania egzekucyjnego z nieruchomości kolejnych wierzycieli. A następnie nawet przystąpieniu do czynności związanych już bezpośrednio z licytacją tego prawa (wystąpienie z wnioskiem do Sądu o wyznaczenie terminu licytacji). Po drugie zaś, na konieczność rozpoznania wniosku wierzyciela w tym zakresie zwracał wprost uwagę Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi pismem z dnia 15 grudnia 2011 r. (data wpływu pisma do kancelarii komorniczej: 21 grudnia 2011 r. – k. 221 akt 1 Ds. 572/15). Pomimo tego umorzenie egzekucji nastąpiło

dopiero dnia 31 sierpnia 2012 r. (k. 225 akt I Ds. 572/15). Nawet, gdy akta postępowań egzekucyjnych w tej sprawie były często żądane przez inne uprawnione organy, to obowiązkiem oskarżonej była każdorazowa analiza dokumentów pod kątem konieczności podjęcia niezbędnych, nakazanych prawem czynności. W tych okolicznościach Sąd I instancji był uprawniony do dokonania oceny, że zwłoka w rozpoznaniu wniosku wierzyciela o umorzenie postępowania egzekucyjnego nie znajdowała usprawiedliwienia. Znajdowanie się zaś akt komorniczych poza kancelarią nie powinno znacząco utrudniać wydania tak elementarnej, prostej i pilnej czynności, jak wynikająca wprost z przepisu ustawy decyzja o umorzenia postępowania, choćby nawet w części.

Nie można też usprawiedliwiać uchybień oskarżonej okolicznością, że postępowanie egzekucyjne było prowadzone pod nadzorem Sądu. Oskarżona bowiem jako funkcjonariusz publiczny – komornik ponosi samoistną i osobistą odpowiedzialność za wykonywane przez siebie czynności egzekucyjne (lub ich zaniechanie). Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi kilkakrotnie zresztą zwracał uwagę oskarżonej na uchybienia w prowadzeniu tej egzekucji z nieruchomości, a dnia 20 grudnia 2012 roku wprost nakazał oskarżonej doręczenie właścicielom prawa do lokalu (pokrzywdzonym małżonkom S.) kilku dokumentów o zasadniczym znaczeniu dla egzekucji z tego prawa (k. 230). Oskarżona bowiem w latach 2008-2012 całkowicie ignorowała również udział w tym postępowaniu właścicieli prawa do lokalu, co wynika także z zeznań świadka M. S.. I co mogło mieć wpływ na ocenę umyślności działania oskarżonej na szkodę małżonków S., o czym w dalszej części tego uzasadnienia.

Po poczynieniu tych wstępnych rozważań należy dopiero odnieść się do zarzutu apelacji bezpodstawnego ustalenia przez Sąd I instancji istnienia zamiaru bezpośredniego po stronie oskarżonej, zarówno w zakresie opisanego w zarzucie przekroczenia uprawnień i nie dopełnienia obowiązków, jak i działania na szkodę pokrzywdzonych małżonków S.. W zakresie niedopełnienia obowiązków przez nie podjęcie w rozsądnym terminie decyzji o umorzeniu postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 1784/03 przez oskarżoną zwrócić należy uwagę na okoliczność, że zawiadomienie kolejnego wierzyciela państwa M. (Spółki (...) w sprawie KM 1022/07) nastąpiło w dniu 13 października 2008 r., a więc zaledwie 10 dni po dacie złożenia przez wierzyciela wniosku o umorzenie egzekucji w sprawie KM 1784/03. Zaś 8 października 2008 r. Komornik dokonał opisu i oszacowania nieruchomości w Ł. przy ulicy (...), stwierdzając przy okazji zgodnie z prawdą w protokole, że „właścicielem lokalu jest M. S.” (k. 200 akt I Ds. 572/15). Zatem już krótko po dniu 3 października 2008 r. prowadzono w sprawie nieruchomości należących do małżonków S. dalsze intensywne i istotne czynności egzekucyjne. Trudno w tej sytuacji uznać, że rozpoznanie wniosku o umorzenie egzekucji w sprawie KM 1784/03 nie było czynnością pilną, która powinna być przeprowadzona przez oskarżoną w pierwszej kolejności. Co więcej, wbrew przepisom obowiązującym w postępowaniu egzekucyjnym małżonkowie S. aż do lutego 2013 r. nie byli powiadamiani przez oskarżoną o wykonywaniu przez oskarżoną dalszych, niekorzystnych dla nich czynności egzekucyjnych. Stosownych doręczeń dla nich pism z lat 2008-2012 oskarżona dokonała „hurtem” dopiero na skutek wytknięcia tego uchybienia przez Sąd. Takie nagromadzenie rażących uchybień w pracy oskarżonej nie może być oceniane wyłącznie w kategoriach oderwanych od siebie, nieumyślnych uchybień służbowych. Ponieważ uchybienia te były ze sobą wprost powiązane logicznie, Sąd I instancji prawidłowo ocenił je jako ciąg zaplanowanych, umyślnych działań na szkodę pokrzywdzonych S., w wyniku których mogło dojść nawet do wyrządzenia im znacznie większej szkody majątkowej, gdyby doszło do skutecznej licytacji przez oskarżoną własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu w Ł. przy ulicy (...). A oskarżona przez kilka lat z uporem, dążyła do wykonania takiej właśnie czynności.

Nie jest zasadny zarzut apelacji obrońcy braku związku przyczynowego pomiędzy szkodą majątkową, poniesioną przez małżonków S., a czynem popełnionym przez oskarżoną. Sąd I instancji trafnie uznał, że małżonkowie S. zdecydowali się spłacić nie swoje długi jedynie w celu zapobieżenia bezprawnej licytacji ich prawa. I ich zachowania w tej sytuacji faktycznej i prawnej ocenić należy jako racjonalne, skoro dnia 14 stycznia 2013 r. oskarżona obwieściła już o pierwszej licytacji nieruchomości. Twierdzenie obrońcy, że szkoda małżonków S. wyniknęła wskutek nieprawidłowego działania dłużników małżonków M. i Spółdzielni Mieszkaniowej (...) jest prawdziwe tylko w tym sensie, że gdyby pokrzywdzeni wiedzieli o zajęciu przez komornika prawa do lokalu, być może w ogóle nie zdecydowaliby się prawo to nabyć. Jednak wadliwe działanie dłużników i Spółdzielni Mieszkaniowej miało miejsce w 2005 r. i mogło spowodować jedynie odpowiedzialność nabywców nieruchomości wobec wierzycieli, na rzecz których została ona prawidłowo zajęta przed

dniem 18 października 2005 r., w tym w szczególności także wobec Spółki (...), prowadzącej egzekucję w sprawie 1784/03. Ale szkoda majątkowa w tym zakresie w ogóle nie była objęta zarzutem.

Zarzut dotyczył zaś jedynie wadliwych zachowań oskarżonej jako komornika, podejmowanych w okresie od dnia 10 października 2008 r. do dnia 18 listopada 2013 r. Na skutek zaś tych właśnie, opisanych wyżej działań i zaniechań oskarżonej doszło do obwieszczenia o licytacji z tego prawa. Wadliwie i bezprawnie prowadzona egzekucja była zaś z kolei bezpośrednio powiązana przyczynowo z porozumieniami (ugodami), jakie w marcu i wrześniu 2013 r. małżonkowie S. byli zmuszeni zawrzeć z wierzycielami egzekwującymi długi zbywców nieruchomości w sprawach Km 1022/07 i Km 814/11. Wpłata przez małżonków S. kwot z tytułu nie swoich długów była bowiem warunkiem odstąpienia tych nowych wierzycieli od dalszej egzekucji z nieruchomości. Podsumowując ten wywód, gdyby nie cały szereg wadliwych czynności egzekucyjnych, prowadzonych przez oskarżoną, nie doszłoby do obwieszczenia o licytacji z nieruchomości, a małżonkowie S. nie byłoby zagrożeni utratą swego prawa i zmuszeni do jego ratowania poprzez spłatę długów, za które w świetle prawa nie byli odpowiedzialni.

W tym kontekście nie jest też zasadny zarzut obrońcy wadliwości zaskarżonego wyroku polegającej na braku w opisie czynu przypisanym oskarżonej przez Sąd I instancji znamienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. w postaci działania na szkodę interesu publicznego lub prywatnego. Po pierwsze wskazać należy, że polski proces karny nie ma charakteru „formułkowego” w tym znaczeniu, że w opisie czynu przestępnego nie muszą być dosłownie powtórzone wszystkie sformułowania ustawy karnej. Wystarczające jest, że z opisu czynu wystarczająco i jednoznacznie wynika, że znamiona przestępstwa zostały przez sprawcę wypełnione i skonkretyzowane w wyroku (patrz ostatnio wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2016 r. w sprawie II K 152/16 – Legalis nr 1507570).

Po drugie zaś, przestępstwo z art. 231 § 1 k.k. istotnie jest przestępstwem skutkowym, przy czym pojęcie działania na szkodę interesu prywatnego obejmuje już samo tylko narażenie tego interesu na szkodę. Tym bardziej jednak obejmuje wyrządzenie takiej szkody, które wprost stanowi zmaterializowanie się owego narażenia na szkodę. Tak w szczególności Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 grudnia 2011 r. sygn. III KK 161/11 (Legalis nr 499473), gdzie stwierdził wprost, że do znamion przestępstwa z art. 231 k.k. należy działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, rozumiane jako niebezpieczeństwo jej nastąpienia lub też rzeczywiste nastąpienie szkody. Skoro w rozpoznawanej sprawie Sąd I instancji prawidłowo przypisał oskarżonej umyślne wyrządzenie szkody pokrzywdzonym małżonkom S. w wysokości nie mniejszej niż 36.065,33 złote, to ten opis czynu wyraźnie wskazuje właśnie na wypełnienie także znamienia przestępstwa z art. 231 § 1 k.p.k. w postaci działania na szkodę interesu prywatnego (w tym wypadku wyrządzenie konkretnej szkody majątkowej pokrzywdzonym małżonkom S.).

Bezasadny jest zarzut obrońcy, jakoby Sąd I instancji w sposób dowolny przyjął, że oskarżona dopuszczając się wskazanych w zarzucie uchybień, działała w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Prawdą jest oczywiście, że oskarżona prowadząc egzekucję komorniczą była upoważniona, a nawet zobowiązana pobierać opłaty określone w 43-60 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. 2016 poz. 1138 z późniejszymi zmianami). Obowiązek pobierania opłat dotyczy jednak czynności wykonywanych przez funkcjonariusza publicznego zgodnie z prawem. W podobnym stanie faktycznym Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie V KK 316/16 (Legalis Nr 1546893) wyraził następujący pogląd prawny: „Za działanie notariusza w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w rozumieniu art. 231 § 2 KK w zw. z art. 115 § 4 KK, może być uznane dążenie do uzyskania wynagrodzenia za sprzeczną z prawem czynność notarialną podjętą z naruszeniem nakazu odmowy jej dokonania, określonym w art. 81 Prawa o notariacie”.

Rację ma oczywiście obrońca gdy stwierdza, że oskarżonej przysługiwałaby opłata także w wypadku podjęcia w terminie 7 dni prawidłowej czynności w postaci umorzenia egzekucji w sprawie Km 1784/03. Problem jednak w tym, że oskarżona w okresie objętym zarzutem prowadziła w tej sprawie także inne, bezprawne czynności egzekucyjne, za które także naliczała opłaty. A finalnie oskarżona zmierzała wprost do bezprawnego wymuszenia na pokrzywdzonych małżonkach S. także spłaty wierzytelności, egzekwowanych w sprawach Km 1022/07 i Km 814/09. Gdyby doszło do skutecznej sprzedaży prawa pokrzywdzonych do lokalu, oskarżona osiągnęłaby swój cel także w postaci uzyskania opłat od bezprawnie wyegzekwowanych od małżonków S. należności. Które mogłaby bezpośrednio pobrać z kwoty

uzyskanej z bezprawnej sprzedaży ich prawa. Analiza przepisów o opłatach za czynności komorników nie pozostawia złudzeń co do tego, że mają one zachęcać komornika do skutecznych działań egzekucyjnych, a nie umarzania postępowań. Skoro zaś oskarżona zdecydowała się na wielokrotne umyślne naruszenie prawa, działając wprost w celu przymusowej egzekucji świadczeń od osób nie odpowiadających za dług ani osobiście, ani rzeczowo, to jedynym racjonalnym i logicznym wyjaśnieniem motywów działania oskarżonej jest właśnie chęć osiągnięcia przez nią nienależnych opłat, stanowiących przychód kancelarii komorniczej. I jednocześnie bezprawnie osiągniętą korzyść majątkową.

Wbrew zatem zarzutom apelacji uzasadnienie wyroku Sądu I instancji jest w zakresie oceny dowodów prawidłowe, skoro odniósł się on do wszystkich ujawnionych na rozprawie dowodów, zarówno tych korzystnych, jak i niekorzystnych dla oskarżonej, wskazując przy tym, dlaczego jedne uznał za wiarygodne, a innym odmówił tej cechy. Z tych powodów ustalenia faktyczne Sądu I instancji, jako poczynione z zachowaniem wszelkich zasad procesowych, uznać należało za prawidłowe. Podsumowując, zdaniem sądu odwoławczego podniesione w apelacji zarzuty w zakresie ustaleń faktycznych sprowadzają się w istocie do odmiennej, niż dokonana przez sąd rejonowy, oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a tym samym stanowią jedynie polemikę z prawidłowymi ustaleniami sądu I instancji. Jako takie nie zasługują na uwzględnienie, gdyż nie wykazały błędów w rozumowaniu sądu I instancji, a jedynie przesłanki, na podstawie których skarżący dokonał odmiennej oceny, przy czym podane okoliczności zostały przez sąd rejonowy dostrzeżone i ocenione w kontekście całości materiału dowodowego, nie zaś oderwanej odeń indywidualnie interpretowanej wymowy poszczególnych dowodów. Pewnego uzupełnienia wymagała jedynie argumentacja prawna przytoczona przez Sąd I instancji, ale uchybienie w tym zakresie nie mogło mieć wpływu na treść rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 438 pkt 2 k.p.k.

Za zasadny należało uznać jedynie zarzut apelacji obrońcy wskazania przez Sąd I instancji niepełnej kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonej czynu. Istotnie bowiem powołany w wyroku jako podstawa prawna skazania przepis art. 231 § 2 k.k. nie zwiera w sobie wszystkich ustawowych znamion czynu, odsyłając wprost do znamion określonych w art. 231 § 1 k.k. Wprawdzie odesłanie to jest jednoznaczne w tym sensie, że przepis art. 231 § 2 k.k. stanowi jedynie kwalifikowaną postać czynu z art. 231 § 1 k.k. Jednak Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym sprawę uznał, że prawidłowe jest w tym wypadku przytoczenie pełnej kwalifikacji prawnej czynu oskarżonej, to znaczy wszystkich przepisów części szczególnej Kodeksu karnego, zawierających ustawowe znamiona czynu. Stąd poprawienie kwalifikacji prawnej przypisanego czynu na art. 231 § 1 k.k. w zw. z § 2 k.k.

Zdaniem sądu odwoławczego, sąd meriti prawidłowo ustalił wszelkie okoliczności mające znaczenie dla wymiaru kary w stosunku do oskarżonej J.. Wymierzonej oskarżonej kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania nie można uznać za rażąco surową w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. Zwłaszcza uwzględniając powołane przez Sąd I instancji okoliczności obciążające przy jej wymierzeniu, w tym wyrządzenie pokrzywdzonym niemalej szkody majątkowej. A także sposób, rodzaj i ilość uchybień w działalności urzędowej oskarżonej jako komornika. Z tych względów podzielić należało również pogląd Sądu I instancji o konieczności wzmocnienia represji karnej o zakaz wykonywania zawodu komornika przez okres 2 lat oraz grzywnę, wymierzoną na podstawie art. 33 § 2 k.k., współmierną do szkody majątkowej, wyrządzonej przez oskarżoną. Zwłaszcza, że kara pozbawienia wolności została warunkowo zawieszona na okres próby 2 lat.

W rezultacie przedstawionych wyżej wniosków Sąd Okręgowy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, poprawiając jedynie podstawę prawną skazania.

Kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze Sąd Okręgowy obciążył oskarżoną na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. Na koszty te złożyła się opłata w kwocie 1.380 złotych, wymierzona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity Dz. U. z 1983 r. Nr 49 poz. 223 z późn. zmianami) oraz ryczałt za doręczanie wezwań i zawiadomień w kwocie 20 złotych.